

Pratarmė

Kadangi žiniatinklio epochoje vis labiau prarandami linijinio, sisteminio skaitymo įgūdžiai ir tekstai vartojami selektyviai – pagal interesantų poreikius, *Colloquia* rengėjai nesiorientuoja į teminius numerius (tai konferencijų pranešimų pagrindu rengiamų leidinių prerogatyva). Beveik įstabu, kad ir nevengiant spontaniškumo bei laisvos dėlionės principo, redakciją pasiekusieji straipsniai, recenzijos bei kita medžiaga prasmingai klostosi į vis tankiau ženklinamą, sodriau spalvinamą XX a. literatūros reiškinių žemėlapi ir pasiduoda išdėstoma tvarkingai chronologiškai – nuo klasikos kanono modelio iki pačios naujausios (e)migracinės literatūros.

Straipsnių rubriką pradedančioje Ramutės Dragenytės publikacijoje svarsdomas santykis tarp pozityvistinės ir hermeneutinės metodologijos Vinco Mykolaičio-Putino lietuvių literatūros istorijoje, kuri pagal to meto socialinius ir mentalinius poreikius atremta į didžiojo tautinio pasakojimo konceptą. Pažymėtina, kad visa žurnalo analitinė dalis sukomplektuota daugiausia iš jaunų mokslininkų darbų su ambicingais metodologiniais siekiais (dekonstrukcija, literatūrinė antropologija, imagologija).

Net trijuose straipsniuose nagrinėjamos sovietmečio gyvenimo ir literatūros anomalijos, pasitelkiant metodologiškai inovatyvų žvilgsnį ir iki šiol mažai tyrėjų dėmesio sulaukusius objektus – autobiografinį moterų pasakojimą, poezijos vertimų į rusų kalbą kokybę, savo laiku neįvertintą romaną. Solveigos Daugirdaitės kritinis tarybinių moterų autobiografijų skaitymas labiausiai intriguoja tuo, kas jose pasakyta ir kas galbūt nutylėta. Gintarė Bernotienė straipsnyje „Ideologizuoti intymumą: ankstyvieji Juditos Vaičiūnaitės poezijos vertimai į rusų kalbą“ pateikia kruopščiai atliktą XX a. 7-o dešimtmečio lyginamąjį lietuviško originalo ir vertimų analizę, kuri atskleidžia literatūros vertimų politiką sovietmečiu, ydingus poezijos iškrypimus. Jūratė Čerškutė aktualizuoja laiku kritikos neįvertintą Ričardo Gavelio romaną *Vilniaus džazas* (1993), žinomiausio jo romano *Vilniaus pokeris* (1989) „brolių dvynių“, ir, remdamasi dekonstrukcionista Josepho Hillis Millerio pasakotojo koncepcija bei paties rašytojo „vidinių gyventojų“ teorija, ryškina svarbiausio struktūrinio romano elemento – pasakotojo figūros – daugiasluoksniškumą, opozicišką vienprasmę socialistinei ideologijai. Dekonstruktinį sovietinės sistemos paveikslą savotiškai patęsia jau atgautos nepriklausomybės laikais sukurtas

poeto Marcelijaus Martinaičio rinkinys *KB įtariamasis* (2004), kurio lyrinio subjekto užmaskuotą tapatybę narsto Akvilė Rėklaitytė, šiuo tikslu pasinaudodama britų antropologo Victorio Turnerio metodologiniais įrankiais.

Kiek produktyvi literatūros tyrimams šiuolaikinė imagologija, svarsto Laura Laurušaitė, išsamiai pristatydamą teorines šios krypties nuostatas (prancūziškąją ir Aacheno mokyklą) ir per konkrečius imagerijų pluoštus dabartinėje lietuvių ir latvių (e)migracijos prozoje parodo žemą emigrantų savivertę. Visai kitokios prabos savivertė skleidžiasi pokario kartos pasakojime, kurį rubrikoje „Pokalbiai“ pateikia išėivijos atstovė, literatūrologė germanistė Audronė Barūnaitė-Willeke, šiemet atšventusi 70-mečio sukaktį.

Solveigos Daugirdaitės iškelta autobiografinio diskurso problematika koresponduoja su rubrikoje „Publikacijos“ skelbiamu aktualių Tartu mokyklos semiotiko Juriiaus Lotmano (1922–1993) straipsniu „Literatūrinė biografija kultūros istorijos kontekste“, kurio vertimas iš rusų kalbos pareikalavo sutelktinių pajėgų (jaunai vertėjai Virginijai Cibarauskei intensyviai talkino patyrusi Lotmano vertėja Donata Mitaitė ir redaktorė Gintarė Bernotienė). Esame dėkingi autoriaus sūnui Michailui Lotmanui už operatyvų tarpininkavimą spausdinant straipsnį mūsų žurnale.

Iš ne vieno akademinio leidinio rengėjo teko girdėti nusiskundimų dėl angažuotumu kritiniam diskursui pasižyminčių žmonių spartaus nykimo iš humanitarinio lauko, todėl, esą, vis labiau silpnėja recenzijų skyriai, silpnėja idėjų apykaita. *Colloquia* recenzentų stygiaus nejaučia, šįkart vertinamos keturios solidžios, naujos ir pačios naujausios monografijos (Skirmanto Valento *Kalbos stigmų poezijoje*, Aušros Jurgutienės *Literatūros suvokimo menas: Hermeneutikos tradicija*, Vigmanto Butkaus *Stebuklo horizontai: Šiluva ir jos legenda lietuvių literatūroje*, Taisijos Laukkonėn *Dainiai be tautos: Lietuvos rusų rašytojų strategijos (po)sovietmečiu*). Recenzentija geriausiai atlieka savo funkciją, kai minimalų objekto referavimą keliskart pranoksta analitinis jo narstymas, argumentuota polemika, hipotezių kėlimas.

Aušros Jurgutienės neretorinis klausimas, kodėl mokslo ekspertai solidžias tarptautines konferencijas nurašo į regioninių rangą, vėl atgaivino dėl diskusinio prado stokos benutylančią rubriką „Nuomonių domino“. Šią skiltį papildė prozos meistro Romualdo Granausko kalba priimant Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto premiją už kūrybiškiausią 2013 m. knygą *Šventųjų gyvenimai*. Anot rašytojo, ir vienas vienintelis sargybinis, stovėdamas kultūros ar pilietiškumo poste, suteikia mums pasitikėjimo.

JURATĖ SPRINDYTĖ